

асоциация на банките в България

ИКОНОМИКАТА И БАНКОВИЯТ СЕКТОР НА БЪЛГАРИЯ

ПЪРВО ТРИМЕСЕЧИЕ НА 2022г.

СОФИЯ

ОСНОВНИ АКЦЕНТИ

- През четвъртото тримесечие на 2021г. българската икономика отчита ръст от 4,7% на годишна база с принос на частното потребление и нетния износ
- Инфлацията нараства до 8,9% на годишна база през първото тримесечие на 2022г.
- В края на март 2022г. безработицата намалява до 4,3%
- Бюджетният излишък е 0,2% от БВП в края на първото тримесечие на 2022г.
- В края на първото тримесечие на 2022г. активите на банковата система нарастват с 10,3% на годишна база до 140,54 млрд. лв. (95,3% от прогнозния БВП)
- За първото тримесечие на 2022г. банковият сектор отчита нетна печалба в размер на 568,9 млн. лв.
- Влияние върху финансовия резултат на банковата система оказват значително по-ниските разходи за обезценки и начислени провизии, увеличеният темп на кредитиране и на бизнес активността, които се отразяват на нетния лихвен доход и на нетния доход от такси и комисиони, ниските лихвени проценти, по-високите оперативни разходи и управлението на качеството на кредитния портфейл
- Някои еднократни ефекти при отделни банки, като получени дивиденди от дъщерни дружества на банки, също оказват влияние върху финансовия резултат на системата
- През първото тримесечие на 2022г. растежът на кредитите остава висок, както за домакинствата, така и за фирмите
- През първото тримесечие на 2022г. се наблюдава понижение на лихвените проценти по новодоговорените депозити за домакинства и фирми в левове и евро, както и по новодоговорените кредити в левове, докато по кредитите в евро има леко повишение

СЪДЪРЖАНИЕ

I. Икономиката на България	4
1. Икономически растеж.....	4
2. Инфлация.....	6
3. Пазар на труда.....	7
4. Държавен сектор	8
5. Капиталов пазар	9
II. Банковият сектор на България	11
1. Счетоводен баланс (Отчет за финансовото състояние).....	11
1.1. Активи.....	11
1.2. Пасиви	12
1.3. Собствен капитал	12
2. Отчет за приходите и разходите	12
2.1. Нетна печалба	12
2.2. Нетен лихвен доход	13
2.3. Нетен доход от такси и комисиони.....	14
2.4. Оперативни разходи и обезценки	14
3. Финансови показатели	16
3.1. Ликвидност	16
3.2. Капиталова адекватност	16
3.3. Рентабилност.....	18
4. Кредити и депозити	19
4.1. Кредити и депозити на домакинства	21
4.2. Кредити и депозити на нефинансови предприятия	22
5. Лихвени проценти.....	22
5.1. Лихвени проценти по депозити.....	22
5.2. Лихвени проценти по кредити.....	23

I. Икономиката на България

Икономически растеж

През четвъртото тримесечие на 2021г. БВП на България отчита ръст от 4,7% на годишна сезонно и календарно изгладена база, според предварителните данни на Евростат. Средният ръст за Европейския съюз (ЕС) през периода октомври-декември 2021г. е 4,9% на годишна база, а този в еврозоната – 4,7% на годишна база.

Източник: Евростат, сезонно и календарно изгладени данни за БВП

Предварителните оценки на Евростат сочат, че растежът на българската икономика през четвъртото тримесечие на 2021г. е заради отчетеното повишение на частното потребление и на нетния износ, докато бруто образуването на основен капитал е с отрицателен принос.

През разглеждания период частното потребление, което включва потреблението на домакинствата и на нетърговските организации, обслужващи домакинствата (НТООД), нараства с 8,7% на годишна база и допринася за годишния ръст на БВП с 5 процентни пункта (пр. п.), в сравнение с положителния принос от 4,8 пр. п. през третото тримесечие на 2021г. Правителственото потребление, което забавя своя темп на прираст до 2,7% на годишна база от 6,3% през предходното тримесечие, е с принос от 0,5 пр. п., при 1,3 пр. п. преди три месеца.

През четвъртото тримесечие на 2021г. бруто образуването на основен капитал увеличава спада до 15,5% на годишна база след понижението от 14,5% на годишна база през третото тримесечие. През последното тримесечие на 2021г. приносът на инвестициите на компаниите към БВП е отрицателен (-2,3 пр. п.) след отрицателния принос от 2,7 пр. п. тримесечие по-рано. Приносът на запасите е неутрален след четири поредни тримесечия с положителен принос.

През четвъртото тримесечие на 2021г. износът на стоки и услуги увеличава своя темп на прираст до 13,8% на годишна база, спрямо 7,9% на годишна база три месеца по-рано. Вносът нараства с 10,9% на годишна база след ръст от 12,5% на годишна база през третото тримесечие на 2021г. През периода нетният износ е с положителен принос за БВП (2,4 пр. п.). Търговското салдо е отрицателно (-4,9%), в сравнение с отчетения дефицит от 2,7% към края на предходното тримесечие.

Икономически растеж на България и принос по компоненти

Икономически растеж на ЕС и принос по компоненти

Източник: Евростат, собствени изчисления

За сравнение, ръстът в ЕС през четвъртото тримесечие на 2021г. е основно заради отчетеното повишение при частното потребление, промените в запасите и инвестициите на компаниите. Правителственото потребление е с положителен принос, докато нетният износ е с отрицателен принос.

В своята [Макроикономическа прогноза](#) Българската народна банка (БНБ) посочва, че започналата на 24 февруари 2022г. война в Украйна води до драстично засилване на несигурността и затруднява прогнозирането. БНБ допуска забавяне на ръста на БВП до 2,1% през 2022г., който се предвижда да се ускори до 3,9% през 2023г., след което да се забави до 3,7% през 2024г. Според БНБ, за това през 2022г. ще допринесе най-вече прогнозираното забавяне на растежа на частното потребление и увеличаването на отрицателния принос на нетния износ. За динамиката на реалния БВП през 2023г. и 2024г. най-съществено влияние ще оказва очакваният профил на усвояване на средства по Националния план за възстановяване и устойчивост (НПВУ).

Прогнозите на различни национални и международни финансови организации и институции допускат, че ръстът на икономиката на България ще бъде в границите между 2,1% и 4,2% през 2022г. Очакванията са за ръст с между 3% и 4,5% през 2023г.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021 Q1	2021 Q2	2021 Q3	2021 Q4	2021	2022 Q1	2022F	2023F	2024F	2025F	
Брутен вътрешен продукт																				
БВП (млн. лв.)	82 646	82 242	84 150	89 600	95 391	102 741	109 964	120 395	119 951	27 015	31 178	36 133	38 418	132 744	-	-	-	-	-	
БВП (реален темп на изменение на годишна база, в %)	0,8	-0,6	1,0	3,4	3	2,8	2,7	4,0	-4,4	0,2	6,5	3,9	5,6	4,2	-	-	-	-	-	
БВП (реален темп на изменение на годишна база, в %) - прогнози																				
															МФ (април 2022 г.)	2,6	2,8	3,6	3,4	
															БНБ (март 2022 г.)	2,1	3,9	3,7	-	
															МВФ (април 2022 г.)	3,2	4,5	4,2	-	
															СБ (април 2022 г.)	2,6	4,3	3,7	-	
															ЕК (май 2022 г.)	2,1	3,1	-	-	
															ЕБВР (май 2022 г.)	2,5	3	-	-	
															ОИСР (декември 2021 г.)	4,2	4,5	-	-	
Крайно потребление - общо	2,3	-3,0	1,1	2,6	2,2	2,9	4,0	5,1	1,5	5,6	7,3	7,7	7,3	7,0	-	-	-	-	-	
Частно потребление (на домакинства и НТООД)	3,3	-3,9	1,4	2,8	2,2	2,5	3,7	6,0	-0,4	5,4	9,3	8,3	8,7	8,0	-	-	-	-	-	
Крайно потребление на правителството	-1,8	0,7	-0,1	1,8	2,2	4,3	5,3	2,0	8,3	6,2	1,4	6,3	2,7	4,0	-	-	-	-	-	
Бруто образуване на основен капитал	1,8	0,5	3,5	2,7	-6,6	3,2	5,4	4,5	0,6	-6,0	-4,8	-14,5	-15,5	-11,0	-	-	-	-	-	
Износ на стоки и услуги	2,0	9,6	3,1	6,4	8,6	5,8	1,7	4,0	-12,1	-2,0	22,0	7,9	13,8	9,9	-	-	-	-	-	
Внос на стоки и услуги	5,6	4,3	5,1	4,7	5,2	7,4	5,8	5,2	-5,4	4,6	21,8	12,5	10,9	12,2	-	-	-	-	-	
Търговско салдо/БВП (в %)	-9,5	-7,0	-6,5	-5,7	-2	-1,5	-4,8	-4,7	-3,2	-0,8	-1,7	-2,7	-4,9	-4,9	-	-	-	-	-	
Преки чуждестранни инвестиции в България (млн. евро)	1 320,9	1 383,7	347,4	2 000,9	939,8	1 605,6	967,5	1 639,4	2 996,5	244,1	606,3	987,7	1 265,1	1 265,1	-	-	-	-	-	
Преки чуждестранни инвестиции в България/БВП (в %)	3,1	3,3	0,8	4,4	1,9	3,1	1,7	2,7	4,9	0,5	0,8	1,4	1,9	1,9	-	-	-	-	-	
Хармонизиран индекс на потребителските цени (ХИПЦ) (Годишен темп на изменение, средно за периода)	2,4	0,4	-1,6	-1,1	-1,3	1,2	2,6	2,5	1,2	0,2	2,2	2,9	6	2,8	8,9	-	-	-	-	

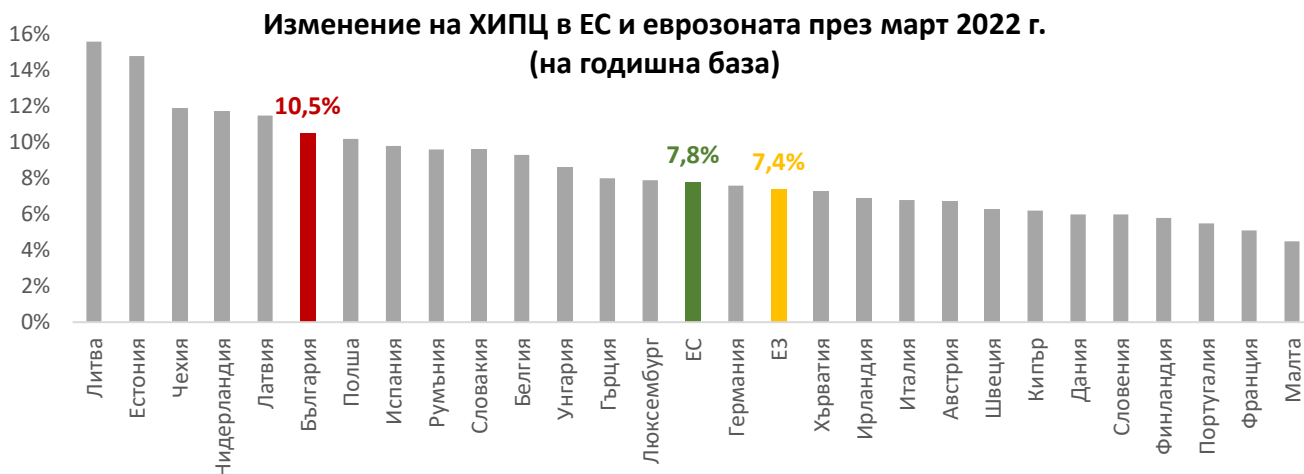
Източник: НСИ, Евростат, БНБ
Прогнози: БНБ, МФ, МВФ, СБ, ЕК, ЕБВР, ОИСР

Инфлация

През първото тримесечие на 2022г. хармонизираният индекс на потребителските цени (ХИПЦ) бележи ръст от 8,9% на годишна база, спрямо отчетените 6% на годишна база през четвъртото тримесечие на 2021г. През март 2022г. инфлацията в България възлиза на 10,5% на годишна база, при средно за ЕС от 7,8% и 7,4% за еврозоната.

В своята [Макроикономическа прогноза](#) БНБ посочва, че засилената колебливост на цените на основни суровини на международните пазари и невъзможността на пазарните участници да определят дългосрочното им равновесно ниво предвид структурните промени, произтичащи от войната в Украйна, прехода към въглеродна неутралност в държавите от ЕС и заявените намерения на тези страни да намалят зависимостта си от внос на енергоизточници от Русия водят до висока степен на несигурност пред прогнозата за инфлацията. Според базисния сценарий на прогнозата на БНБ годишната инфлация се очаква да продължи да се ускорява през 2022г. и да възлезе на 9,6% в края на годината, преди да се понижи до 3,9% в края на 2023г. и до 3,1% в края на 2024г.

Източник: Евростат

Източник: НСИ, Евростат
Прогноза: МФ

Пазар на труда

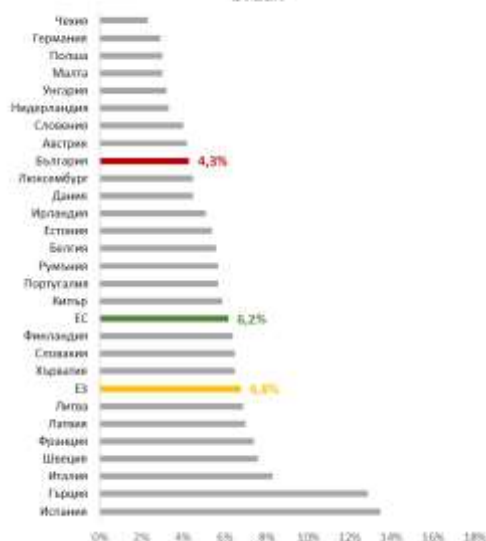
През март 2022г. безработицата в България, измерена като част от работната сила, намалява до 4,3% от 4,6% в края на четвъртото тримесечие на 2021г. Безработицата в страната е по-ниска от средната за ЕС, като България се нарежда на девето място сред държавите-членки на ЕС с най-ниска безработица през март 2022г. и пета сред страните от региона на Централна и Източна Европа (ЦИЕ). В края на март 2022г. броят на безработните в България се понижава до 138 хил. души от 149 хил. души, колкото беше в края на четвъртото тримесечие на 2021г., както и спрямо 195 хил. безработни в края на първото тримесечие на 2021г.

В края на март 2022г. делът на безработните младежи (под 25-годишна възраст) намалява до 14,4% от 15,5% в края на четвъртото тримесечие на 2021г. В края на март 2022г. средното ниво за страните-членки на ЕС е 13,9%, като най-голям е делът на безработните младежи в Испания, Гърция и Италия.

Източник: Евростат, МФ, НСИ

Безработица в ЕС и еврозоната в края на март 2022г.

Ключови показатели за икономиката на България

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Март 2022
Пазар на труда											
Коефициент на безработица (дял от работната сила) (сезонно изгладени данни)	12,3	13	11,4	9,2	7,6	6,2	5,2	4,2	5,1	4,8	4,3
Заети лица (15 и повече години) (хил. души)	2 934,0	2 934,9	2 981,4	3 031,9	3 016,8	3 150,3	3 152,7	3 233,1	3 121,7	3 076,5	-
Заети в сектор "Финанси и застрахователни дейности" (хил. души), от които:	52,7	51,6	60,5	62,3	58,6	63,7	65,4	67,3	62,4	65,1	-
Заети в банковия сектор	33,5	32,8	31,7	30,7	30,4	30,1	29,9	28,2	27,4	-	-
Средна месечна брутна работна заплата в сектор "Финанси и застрахователни дейности"	1 459	1 508	1 578	1 608	1 709	1 788	1 904	2 074	2 191	2 300	-

Източник: Евростат, МФ, НСИ, ЕЦБ

Държавен сектор

По предварителни данни на МФ, в края на март 2022г. държавният бюджет е с положително салдо в размер на 298 млн. лв. (0,2% от прогнозния БВП).

Постъпилите приходи и помощи по консолидираната фискална програма (КФП) за периода януари-март 2022г. са в размер на 12,38 млрд. лв. (8,4% от прогнозния БВП). Съпоставени със същия период на предходната година, постъпленията към март 2022г. нарастват с 1,03 млрд. лв. (9,1% на годишна база).

През първото тримесечие на 2022г. разходите по КФП (вкл. вноската на България в бюджета на ЕС) възлизат на 12,09 млрд. лв. (8,2% от прогнозния БВП). За сравнение, разходите по КФП за същия период на 2021г. бяха в размер на 11,98 млрд. лв.

Размерът на фискалния резерв към 31 март 2022г. е 7,5 млрд. лв.

Източник: МФ, Евростат

Делът на държавния дълг на България спрямо БВП нараства до 25,1% в края на 2021г. от 24,2% в края на третото тримесечие на 2021г. България е на трето място по този показател след Естония (18,1%) и Люксембург (24,4%). Нивото на държавния дълг към БВП на България е под средното за ЕС, което възлиза на 88,1% в края на 2021г.

Дългосрочният лихвен процент за оценка на степента на конвергенция се повишава до 1,09% в края на март 2022г. от 0,44%, колкото бе към 31 декември 2021г. За сравнение, в края на март 2022г. процентът в Румъния е 6,2%, в Полша – 4,83%, в Унгария е 5,92%, в Хърватия – 2,08%, а в Чехия – 3,53%. Нивото на дългосрочния лихвен процент за оценка на степента на конвергенция в България продължава да е най-ниското за държавите от региона на ЦИЕ, които са извън еврозоната, но са членки на ЕС.

Капиталов пазар

В края на март 2022г. основните индекси на Българска фондова борса (БФБ) се изменят, както следва: SOFIX спада с 1,4%, BGBX40 се повишава с 1,2%, BGREIT нараства с 6,7%, а BGTR30 расте със 7,5%, спрямо края на четвъртото тримесечие на 2021г.

През първото тримесечие на 2022г. българският индекс SOFIX е с втори най-малък спад сред водещите индекси на борсите в региона на ЦИЕ.

Към 31 март 2022г. пазарната капитализация на БФБ (Основен пазар BSE и Алтернативен пазар BaSE) се понижава минимално с 0,3% на тримесечна база до 30,49 млрд. лв. (20,7% от прогнозния БВП) от 30,5 млрд. лв. (23% от БВП).

В периода януари-март 2022г. оборотът на БФБ намалява с 44,8% на тримесечна база до 210,06 млн. лв. На годишна база е отчетен ръст от 1,5 пъти. През първото тримесечие на 2022г. броят на сделките бележи повишение от 17,8% на тримесечна и от 50,7% на годишна база до 27 088 броя.

През първото тримесечие на 2022г. банките, членове на БФБ, формират 43,7% от оборота и 3,6% от общите сделки на регулиран пазар (на принципа на двойно отчитане). За изминалото тримесечие банките, членове на БФБ, са сключили 4,9% от всички сделки и са реализирали 24,1% от оборота на регулиран пазар.

Източник: БФБ, собствени изчисления

№	Държава	Индекс	31 декември 2021 г.	31 март 2022 г.	Изменение през
					първото тримесечие на 2022 г.
1	Турция	XU 100	1 857,65	2 233,30	20,22%
2	Гърция	ASE	893,34	913,02	2,20%
3	Сърбия	BELEX	1 711,57	1 739,08	1,61%
4	Хърватия	CROBEX	2 079,35	2 098,47	0,92%
5	Северна Македония	MBI 10	6 153,48	6 097,34	-0,91%
6	България	SOFIX	635,68	626,76	-1,40%
7	Румъния	BET	13 061,32	12 712,06	-2,67%
8	Словакия	SAX	397,34	381,37	-4,02%
9	Чехия	PSE	1 426,03	1 367,33	-4,12%
10	Словения	SBITOP	1 258,80	1 206,03	-4,19%
11	Полша	WIG	69 296,26	64 900,36	-6,34%
12	Унгария	BUX	50 720,71	44 726,28	-11,82%
13	Русия	MOEX	3 787,26	2 893,00	-23,61%

Източник: БФБ, Bloomberg, собствени изчисления

Ключови показатели за капиталовия пазар в България

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022 Q1
Капиталов пазар										
Пазарна капитализация/БВП	12,2%	11,6%	9,6%	10,2%	24,2%	24,3%	23,2%	23,6%	23,2%	20,7%
SOFIX	491,52	522,1	460,9	586,43	677,45	594,46	568,14	447,53	635,68	626,76
BGBX40	100	104,61	92,82	111,3	132	115,91	111,83	101,38	143,68	145,38
BGREIT	88,66	98,75	97,03	108,11	116,1	121,07	130,03	137,69	163,98	175,04
BGTR30	349,03	407,5	383,82	459,19	555,98	496,14	516,28	499,17	682,96	734,44
Оборот на БФБ (хил. лв.)	1 522 000	774 900	410 800	416 003	705 851	550 041	333 574	397 500	818 964	223 496
Брой сделки на БФБ	87 069	118 074	60 047	58 442	79 629	54 341	44 167	61 173	86 863	27 088

Източник: БФБ, собствени изчисления

II. Банковият сектор на България

Банковият сектор осъществява дейността си в условията на продължаващо възстановяване на икономическата активност от кризата с COVID-19.

В своето тримесечно издание [Банките в България](#) БНБ посочва, че повишената кредитна активност се отразява положително върху доходността на банковия сектор. Според БНБ, процесите на кредитния пазар са обусловени от текущите нива на реалните лихвени проценти и нарастването на доходите, които стимулират търсенето на кредити, както и от увеличеното предлагане на заемни ресурси, за което допринасят засиленият рисков апетит на кредитните институции и динамиката на депозитната маса.

Счетоводен баланс (Отчет за финансовото състояние)

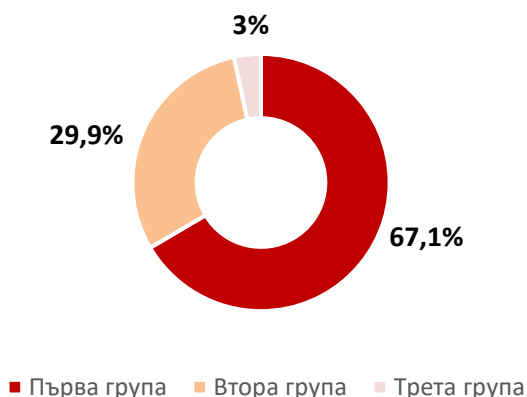
Активи

Ръстът на активите на банковия сектор в края на първото тримесечие на 2022г. е от 10,3% на годишна база, като те достигат 140,54 млрд. лв. (95,3% от прогнозния БВП).

Източник: БНБ, МФ, собствени изчисления

Пазарен дял по размер на активите в края на първото тримесечие на 2022 г.

В края на първото тримесечие на 2022г. пазарният дял на петте най-големи банки по размер на активите нараства до 67,1% от 66,9%, колкото беше към края на 2021г. Пазарният дял на банките от втора група се понижава до 29,9% от 30,1%, докато активите на клоновете на чуждестранни банки остават без промяна при 3%, колкото беше техният дял и в края на четвъртото тримесечие на 2021г.

Към 31 март 2022г. 59,9% от активите в банковата система са под формата на кредити и вземания, които възлизат на 84,18 млрд. лв. Паричните средства, които се равняват на 29,19 млрд. лв., формират 20,8% от активите. Делът на портфейлите с ценни книжа е 15,2% (21,32 млрд. лв.). За сравнение, в края на четвъртото тримесечие на 2021г.

делът на кредитите и вземанията беше 58,2%, на паричните средства – 21%, а на портфейлите с ценни книжа – 16,7%.

Пасиви

Общата сума на пасивите на банковата система възлиза на 123,83 млрд. лв., като нараства с 10,8% на годишна база. На банките от първа група се падат 66,8% (82,7 млрд. лв.), на втора група – 30% (37,09 млрд. лв.), а останалите 3,3% (4,03 млрд. лв.) – на банките от трета група.

Ръстът на пасивите е обусловен изцяло от нарастването на депозитите, които формират 96,7% от общата им сума. От статията „Депозити“ в отчета за финансовото състояние на системата става ясно, че тяхната стойност се повишава с 10,4% на годишна база до 119,7 млрд. лв.

Делът на статия „Провизии“, към която спадат неуредени правни въпроси и данъчни съдебни дела, кредитни ангажименти и гаранции, пенсии и други, се равнява на 0,4%, като техният абсолютен размер е 468,2 млн. лв. Делът на статиите „Финансови пасиви, държани за търгуване“ и „Други пасиви“ е съответно 0,2% и 0,8%. Дяловете на останалите статии, които са пренебрежимо малки, допълват сбора до 100%.

Собствен капитал

Собственият капитал в баланса на банковата система нараства през първото тримесечие на 2022г. (със 102,8 млн. лв., 0,6%) и в края на март възлиза на 16,71 млрд. лв. В края на декември 2021г. стойността му бе 16,6 млрд. лв. Към края на март 2022г. стойността на собствения капитал е с 6,8% по-висока спрямо същия период на предходната година. Нивото на собствения капитал на банките от първа група възлиза на 11,54 млрд. лв., а на втора група на 4,97 млрд. лв.

Отчет за приходите и разходите

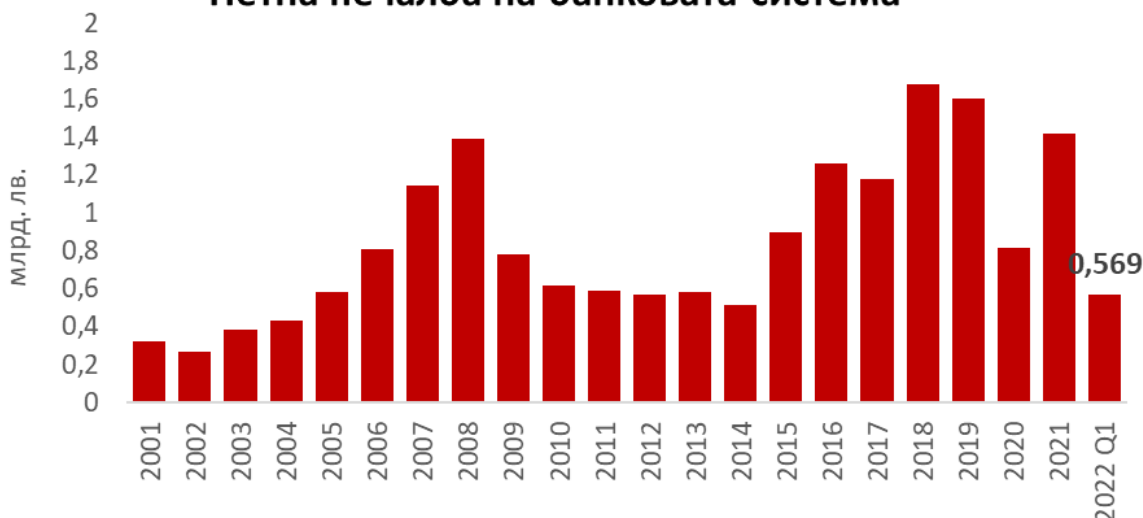
Нетна печалба

През първото тримесечие на 2022г. банковият сектор отчита ръст на нетната печалба от 62,8% на годишна база до 568,9 млн. лв. През първото тримесечие на 2021г. реализираната от банковата система печалба възлизаше на 349,4 млн. лв., докато през четвъртото тримесечие на 2021г. тя бе в размер на 325 млн. лв.

Влияние върху финансовия резултат на банковата система оказват значително по-ниските разходи за обезценки и начислени провизии, увеличеният темп на кредитиране и на бизнес активността, които се отразяват на нетния лихвен доход и на нетния доход от такси и комисиони, ниските лихвени проценти, по-високите оперативни разходи и управлението на качеството на кредитния портфейл. Някои еднократни ефекти при отделни банки, като получени дивиденди от дъщерни дружества на банки, също оказват влияние върху финансовия резултат на системата.

Нетна печалба на банковата система

Източник: БНБ, собствени изчисления

Банките от първа група формират 77,5% от отчетената от сектора нетна печалба към края на първото тримесечие на 2022г., тези от втора група – 20,4%, а банките от трета група – 2,1%. За сравнение, в края на четвъртото тримесечие на 2021г. петте най-големи банки по размер на активите формират 81% от положителния финансов резултат след данъци, банките от втора група – 15,4%, а банките от трета група – 3,5%.

Нетен лихвен доход

Към края на първото тримесечие на 2022г. размерът на нетния общ оперативен доход на банковата система се равнява на 1,325 млрд. лв., спрямо 1,099 млрд. лв. в края на първото тримесечие на 2021г. Той се повишава с 20,6% на годишна база.

Нетният лихвен доход на банките се повишава със 7,9% на годишна база (52,7 млн. лв.) и към края на март 2022г. възлиза на 721,8 млн. лв.

Нивото на нетния лихвен доход се формира от разликата между приходите от лихви и разходите за лихви. Към 31 март 2022г. приходите от лихви се покачват със 7,8% на годишна база до 801,8 млн. лв. Разходите за лихви възлизат на 80 млн. лв., като те са със 7,3% повече на годишна основа.

В своето тримесечно издание [Банките в България](#) БНБ посочва, че задържащият ефект, който средата на ниски лихвени проценти оказва върху лихвените приходи, се смекчава от увеличението на кредитните обеми.

През първото тримесечие на 2022г. нетният лихвен доход формира 54,5% от нетния общ оперативен доход на банковата система. За сравнение, в ЕС делът на нетния лихвен доход възлиза на 55,2% от общия оперативен приход – по данни на Европейския банков орган (ЕБО) за четвъртото тримесечие на 2021г.

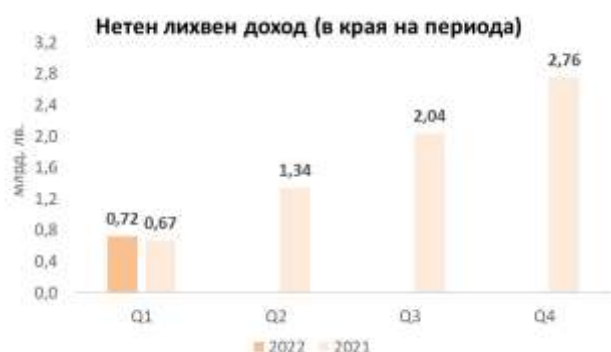

Нетен доход от такси и комисиони

В края на първото тримесечие на 2022г. нетният доход от такси и комисиони отчита спад от 1,6% на тримесечна база до 331,9 млн. лв. На годишна база е отчетен ръст от 21,6% на нетния доход от такси и комисиони от 273 млн. лв., колкото беше нивото му в края на първото тримесечие на 2021г.

В края на март 2022г. приходите от такси и комисиони намаляват с 1,4% на тримесечна база и възлизат на 400,5 млн. лв., докато на годишна база статистиката показва повишение от 22,8%. Разходите за такси и комисиони се понижават с 0,5% на тримесечна база и нарастват с 29,2% на годишна база до 68,6 млн. лв.

Нетният доход от такси и комисиони формира 25% от нетния общ оперативен доход на банковата система, което е под средното ниво за ЕС от 32,5% – по данни на ЕБО за четвъртото тримесечие на 2021г.

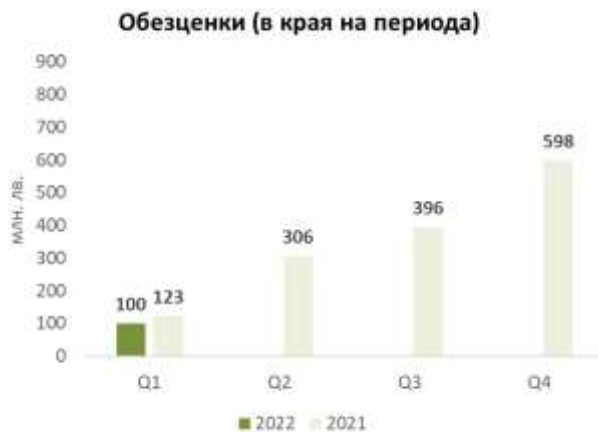
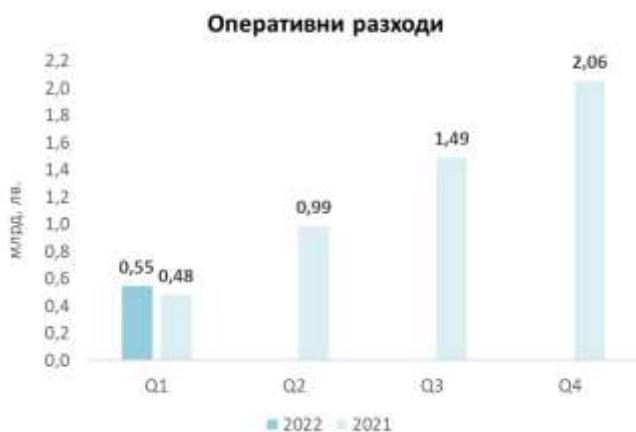

Източник: БНБ, собствени изчисления

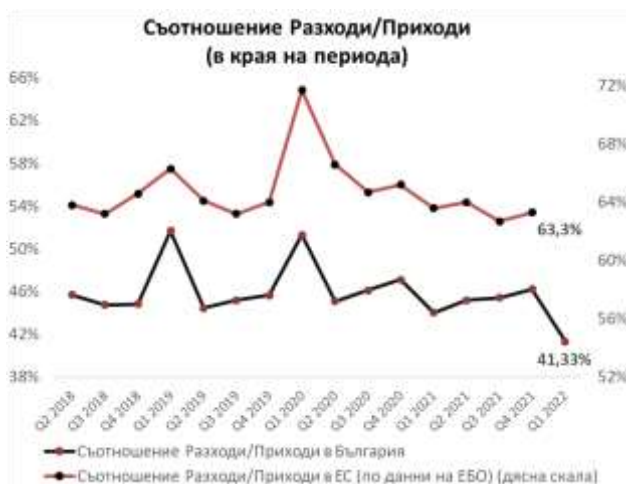
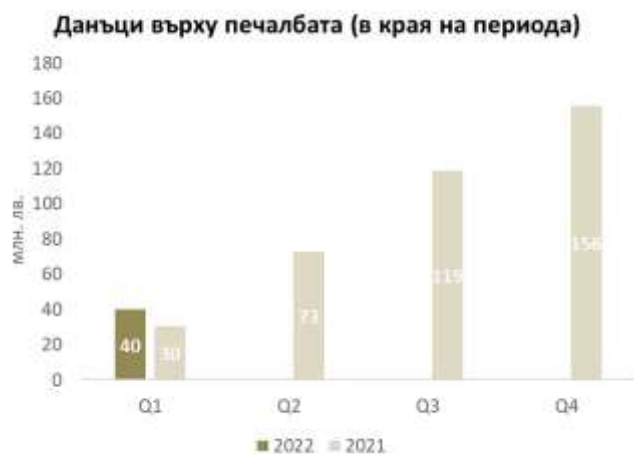
Оперативни разходи и обезценки

В края на първото тримесечие на 2022г. административните разходи, към които се причисляват разходите за персонал, са с 15,2% по-високи (63 млн. лв.), спрямо същия период на 2021г., като достигат 478,5 млн. лв. Общите оперативни разходи, като сума от административните разходи и амортизацията, се повишават с 13,2% на годишна база до 547,4 млн. лв. Банковата система прави по-малко обезценки, спрямо същия период на миналата година. Размерът на обезценките намалява до 100 млн. лв. от 123 млн. лв. година по-рано.

Съотношението Разходи/Приходи за банковата система към края на първото тримесечие на 2022г. намалява до 41,3% от 46,2%, колкото беше в края на четвъртото тримесечие на 2021г. По данни на ЕБО, към края на четвъртото тримесечие на 2021г. съотношението Разходи/Приходи в ЕС е 63,3%.

Източник: БНБ, собствени изчисления

Източник: БНБ, ЕБО, собствени изчисления

Финансови показатели

Ликвидност

Ликвидният буфер и нетните изходящи ликвидни потоци в края на март 2022г. са, съответно, 40,9 млрд. лв. и 15,4 млрд. лв., според данните на БНБ. Коефициентът на ликвидно покритие (LCR) е 265,3%, спрямо 274,1% в края на 2021г. За сравнение, по данни на ЕЦБ, в края на четвъртото тримесечие на 2021г. отношението на ликвидно покритие за банките, участващи в Единния надзорен механизъм (SSM), възлиза на 173,42%.

Източник: БНБ, ЕЦБ

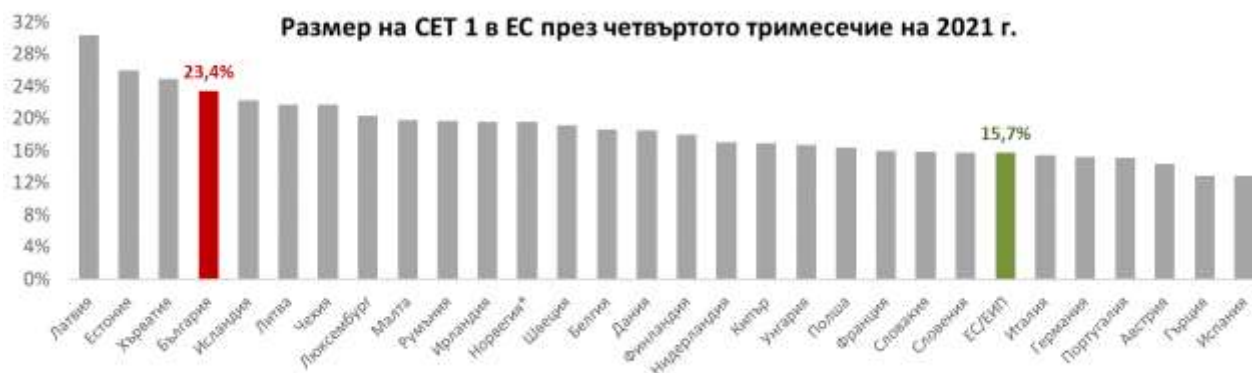
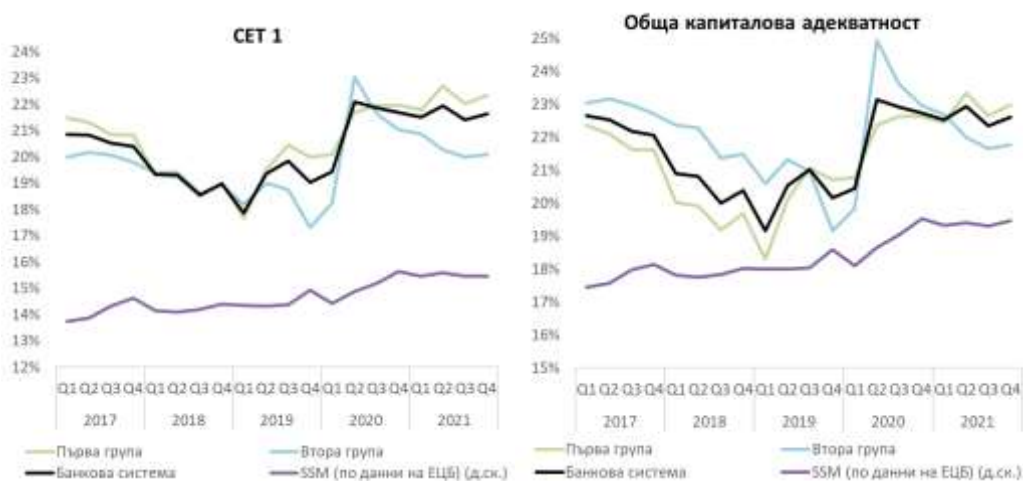
Капиталова адекватност

Капиталовата позиция на банковия сектор продължава да се характеризира със значителен капиталов излишък над регулаторните изисквания за съотношенията на капиталова адекватност.

В края на четвъртото тримесечие на 2021г. съотношението на базовия собствен капитал от първи ред (т.нар. СЕТ 1) за цялата банкова система нараства до 21,66% от 21,41%, колкото бе в края на третото тримесечие на 2021г. При банките от първа група показателят нараства до 22,35% от 22,03%, а при втора – до 20,09% от 19,99%.

На системно ниво съотношението на обща капиталова адекватност се повишава до 22,62% от 22,36%. Към края на декември 2021г. за банките от първа група нивото е 22,99%, а за втора – 21,79%, в сравнение с 22,67% и 21,66%, съответно, тримесечие по-рано.

Показателите за капиталова адекватност на банките в България са над средните нива за банките, участващи в Единния надзорен механизъм, които, по данни на ЕЦБ, към края на декември 2021г. са 15,48% за СЕТ 1 и 19,48% за общата капиталова адекватност.

Забележка: На графиките данните за България са на базата на информация, подавана към ЕБО, от четири банки, а не се отнасят за цялата банкова система; *данните за Норвегия са за Q1 2021

По данни на БНБ, в края на четвъртото тримесечие на 2021г. спрямо края на септември 2021г. общият за банковата система размер на рисковите експозиции се понижава с 423 млн. лв. (0,6%) до 68,3 млрд. лв. Основен принос за понижението имат експозициите за кредитен риск, които спадат с 309 млн. лв. (0,5%) до 62,8 млрд. лв., а рисково претеглените експозиции за кредитен риск по стандартизиран подход са с 355 млн. лв. (0,7%) по-малко спрямо тези в края на третото тримесечие 2021г.

Делът на рисково претеглените експозиции за кредитен риск в общия размер на рисковите експозиции се повишава до 92% в края на декември (при 91,8% в края на септември 2021г.). Делът на експозициите към позиционен, валутен и стоков риск намалява до 0,3%, а този на рисковите експозиции за операционен риск – до 7,7% от 0,4% и 7,8% три месеца по-рано, съответно, показват още данните на БНБ.

По отношение на размера на капитала, превишаващ минималните и задължителните капиталови изисквания, както и определените буфери, БНБ отчита нарастване със 124 млн. лв. (2,6%) до ниво от 4,8 млрд. лв. в края на декември 2021г., спрямо края на септември 2021г.

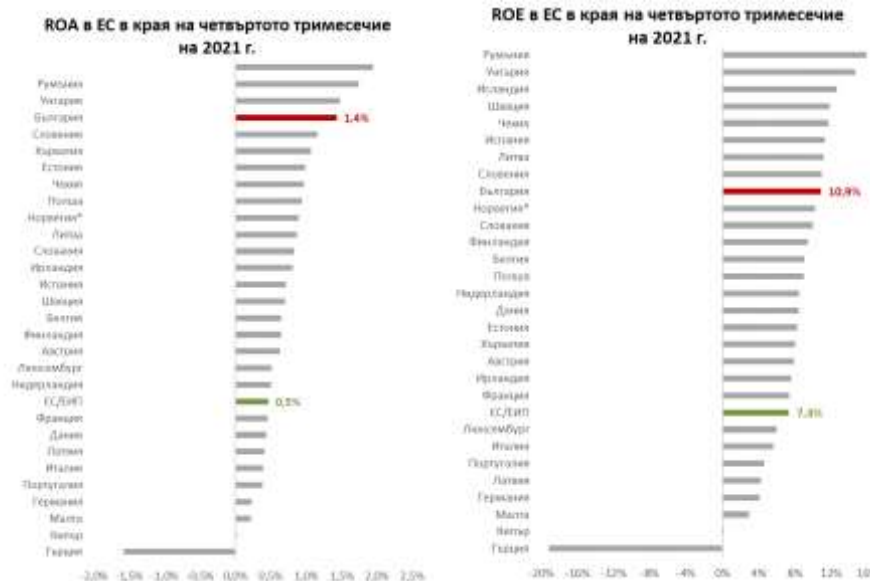
Рентабилност

Към 31 март 2022г. възвръщаемостта на активите (ROA) средно за българската банкова система е 1,72%, в сравнение с 1,05% към 31 декември 2021г. (при средно ниво за европейските банки от 0,43% според актуалните данни на ЕЦБ за четвъртото тримесечие на 2021г.). Стойността на ROA е 2% за банките от първа група и 1,16% за банките от втора група към края на март 2022г.

Възвръщаемостта на капитала (ROE) възлиза на 13,95% средно за цялата българска банкова система към края на първото тримесечие на 2022г., в сравнение със стойността на ROE от 8,53% към края на 2021г. (по данни на ЕЦБ, към края на четвъртото тримесечие на 2021г. стойността на ROE за европейските банки възлиза на 6,72%). За банките в България от първа група стойността на ROE е 15,57%, а за втора група – 9,61% към края на първото тримесечие на 2022г.

Източник: БНБ, собствени изчисления

Източник: EBA Risk Dashboard, Q4 2021

Забележка: На графиките данните за България са на базата на информация, подавана към ЕБО, от четири банки, а не се отнасят за цялата банкова система; *данните за Норвегия са за Q1 2021

Кредити и депозити

В своята [Макроикономическа прогноза](#) БНБ очаква депозитите на неправителствения сектор в банковата система да продължат да нарастват, но да следват тенденция към постепенно забавяне при запазването на отрицателните реални лихвени проценти по депозитите, както и прогнозираното забавяне на растежа на заплатите. БНБ очаква растежът на кредита за частния сектор да се забави през 2022г., за което основно влияние се очаква да има по-слабият темп на нарастване на кредита за домакинствата в условията на повишена несигурност в икономическата среда и съществено забавяне на растежа на частното потребление. Същевременно прогнозираната висока инфлация през текущата година в съчетание с все още ниските лихвени проценти по кредитите, според БНБ, е възможно да продължат да стимулират търсенето на жилищни кредити. При кредита за нефинансови предприятия през 2022г. БНБ очаква годишният растеж да остане близък до отчетения в края на 2021г.

В края на март 2022г. общата сума на кредитите за неправителствения сектор (нефинансови предприятия и домакинства), отчетани като салда, според паричната статистика на БНБ, нараства с 10,5% на годишна база и възлиза на 68,36 млрд. лв., спрямо 66,19 млрд. лв. в края на декември 2021г.

Източник: БНБ, Парична статистика, ЕЦБ, собствени изчисления

Към края на първото тримесечие на 2022г. обемът на необслужваните кредити (с просрочие над 90 дни; без централни банки и кредитни институции) спада до 2,936 млрд. лв. от 3,072 млрд. лв. тримесечие по-рано. Делът на необслужваните кредити спрямо общата сума на кредитите средно за банковата система спада до 3,73% от 4,05%, колкото бе в края на декември 2021г., според изчисления на базата на данни от управление „Банков надзор“ на БНБ.

При нефинансовите предприятия делът се понижава до 4,22%, в сравнение с 4,68% към края на четвъртото тримесечие на 2021г. За същия период при жилищните кредити нивото се понижава до 1,52% от 1,78%. Делът на необслужваните потребителски кредити намалява до 5,49% от 5,51% преди три месеца (като се имат предвид нарасналите обеми на потребителските кредити спрямо предходното тримесечие).

Към края на март 2022г. необслужваните фирмени кредити намаляват до 1,777 млрд. лв. от 1,883 млрд. лв. три месеца по-рано. В сегмента на жилищните кредити се отбелязва спад до 246,82 млн. лв. от 280,77 млн. лв., в сравнение с предходното тримесечие, докато необслужваните потребителски кредити са в размер на 806,9 млн. лв., спрямо 788 млн. лв. тримесечие по-рано.

При банките от първа група дялът на необслужваните брутни кредити спада до 3,88% към края на първото тримесечие на 2022г., в сравнение с 4,07% към края на предходното тримесечие. При банките от втора група съотношението намалява до 3,37% от 3,97%.

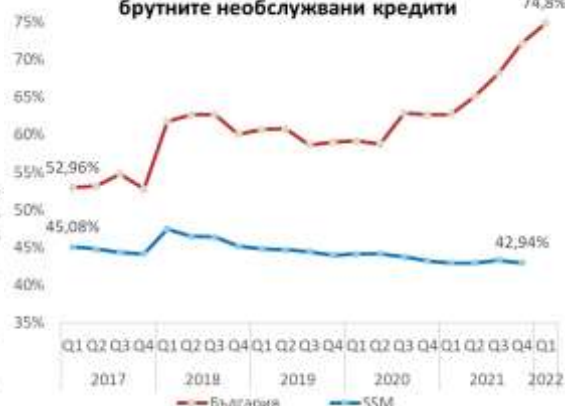
Въпреки че нивото на необслужвани кредити е над средното за ЕС, характерна за банковата система в България е по-високата степен на покритие с обезценка на брутните необслужвани кредити, в сравнение със средното ниво за страните от ЕС.

Към края на първото тримесечие на 2022г. степента на покритие на брутните необслужвани кредити и аванси в българската банкова система е на ниво от 74,8%, при 72,1% тримесечие по-рано. За сравнение, степента на покритие за европейските банки, по данни на ЕЦБ за четвъртото тримесечие на 2021г., е 42,94%.

Дял на необслужваните кредити - общо и по сектори

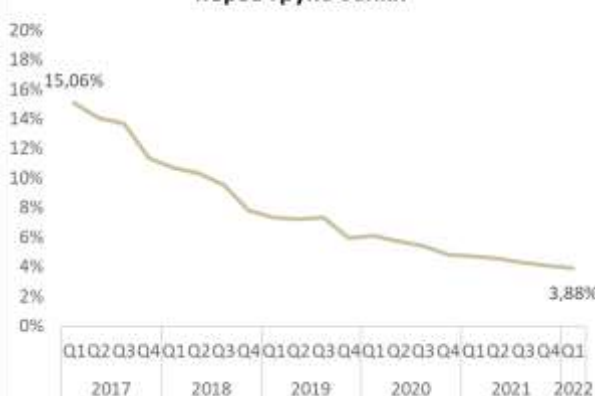

Степен на покритие с обезценка на брутните необслужвани кредити

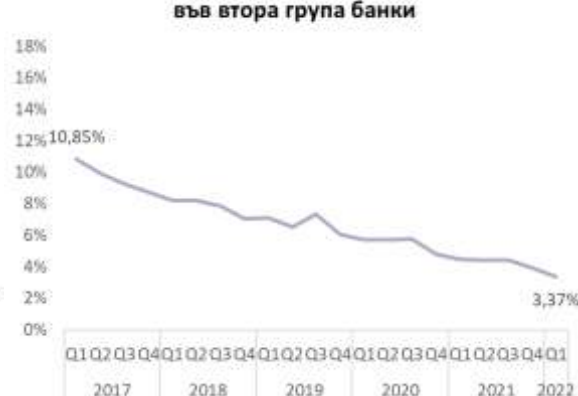

Източник: БНБ, ЕЦБ, собствени изчисления

Общ дял на необслужваните кредити в първа група банки

Общ дял на необслужваните кредити във втора група банки

Източник: БНБ, собствени изчисления

Депозитите, привлечени от банките, продължават да нарастват. В края на март 2022г. общата сума на депозитите в банковата система достига 105,06 млрд. лв., като отбелязват годишен ръст от 9,8%, на фона на ниските лихвени проценти по депозитите. Прирастът на спестяванията е по-бърз, в сравнение с отчетените 9,1% на годишна база към края на декември 2021г.

Източник: БНБ, собствени изчисления

Прогноза: БНБ, МФ

Кредити и депозити на домакинства

В края на първото тримесечие на 2022г. обемът на потребителските кредити, отчитани според статистиката на управление „Банков надзор“ на БНБ, възлиза на 14,69 млрд. лв., при 14,3 млрд. лв. тримесечие и 13,16 млрд. лв. година по-рано. През първото тримесечие на 2022г. потребителските кредити нарастват с 2,7% на тримесечна и с 11,6% на годишна база (по данни от управление „Банков надзор“ на БНБ).

Обемът на жилищните кредити, отчитани според статистиката на управление „Банков надзор“ на БНБ, се равнява на 16,26 млрд. лв., при 15,82 млрд. лв. в края на четвъртото тримесечие на 2021г. и 14,02 млрд. лв. в края на първото тримесечие на миналата година. Ръстът е от 2,8% на тримесечна база и от 16% на годишна база.

Източник: БНБ, управление „Банков надзор“, собствени изчисления

В края на първото тримесечие на 2022г. общата сума на депозитите на домакинства и сектор НТООД нараства с 6,5% на годишна база, при 9% годишен ръст в края на декември 2021г. Депозитите на домакинствата са в размер на 66,92 млрд. лв. (45,4% от прогнозния БВП). Делът на сектор „Домакинства“ в общата сума на депозитите в системата е 63,7%.

Кредити и депозити на нефинансови предприятия

Към 31 март 2022г. общата сума на депозитите на нефинансовите предприятия се повишава с 13,3% на годишна база при ръст от 8,5% в края на декември 2021г., като те достигат 33,95 млрд. лв. (23% от прогнозния БВП). Кредитите за нефинансови предприятия, отчитани като салда според паричната статистика на БНБ, се покачват със 7,9% на годишна база до 38,6 млрд. лв. В края на март 2022г. кредитите за предприятия (без овърдрафтите) нарастват с 4% на годишна база до 25,3 млрд. лв. (след повишение от 4,1% на годишна база в края на декември 2021г.).

Източник: БНБ, Парична статистика

Лихвени проценти

През първото тримесечие на 2022г. се наблюдава понижение на лихвените проценти по новодоговорените депозити за домакинства и фирми в левове и евро, както и по новодоговорените кредити в левове, докато по кредитите в евро има леко повишение, спрямо предходното тримесечие.

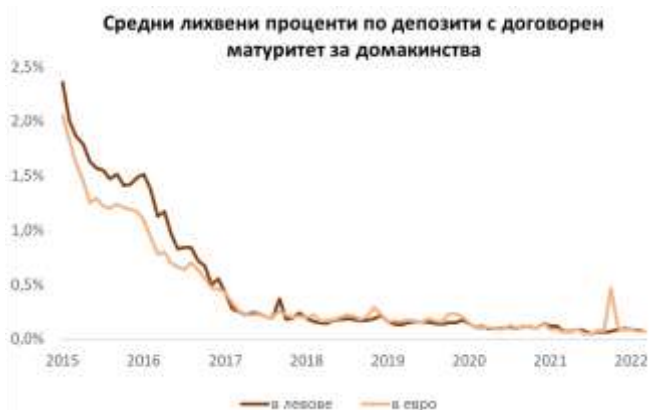
Лихвени проценти по депозити

Към края на март 2022г. при новите депозити с договорен матуритет в левове за домакинства има спад на лихвените проценти на тримесечна база до 0,07% от 0,10% към края на декември 2021г. По новодоговорените депозити в евро има понижение до 0,07%

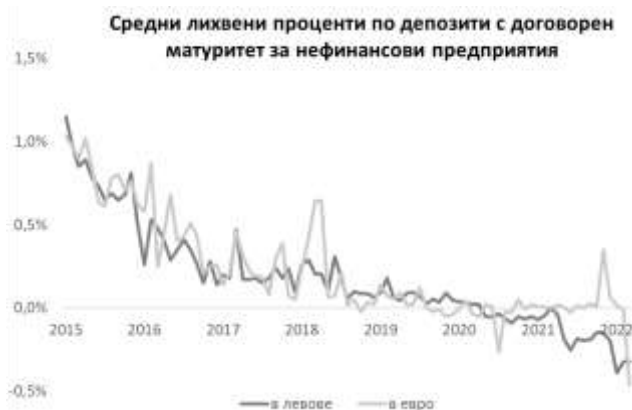

от 0,08% спрямо края на четвъртото тримесечие на 2021г.

В края на първото тримесечие на 2022г. средният лихвен процент по депозити с договорен матуритет за нефинансови предприятия в левове намалява до -0,32% от -0,19%, а по тези евро се понижава до -0,01% от 0,06%, колкото бяха средните стойности към 31 декември 2021г.

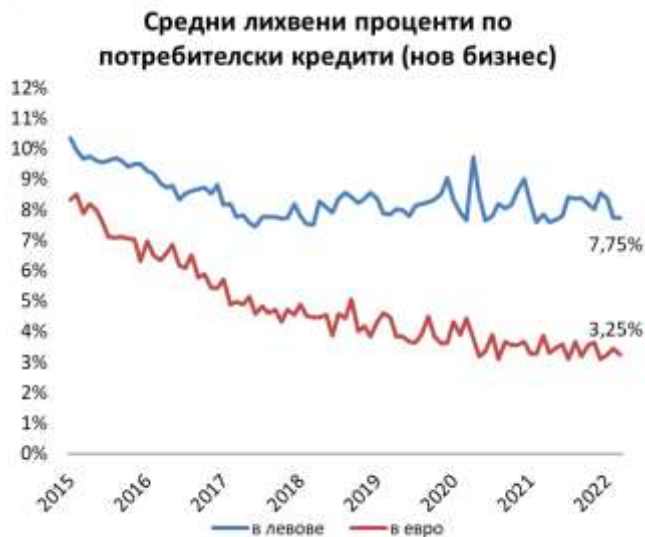

Източник: БНБ

Лихвени проценти по кредити

В края на първото тримесечие на 2022г. средният лихвен процент по жилищните кредити се понижава до 2,59% за отпускнатите кредити в левове, в сравнение с 2,62% три месеца по-рано. Средният лихвен процент по жилищните кредити в евро се повишава до 3,12% от 2,91% в края на четвъртото тримесечие на предходната година.

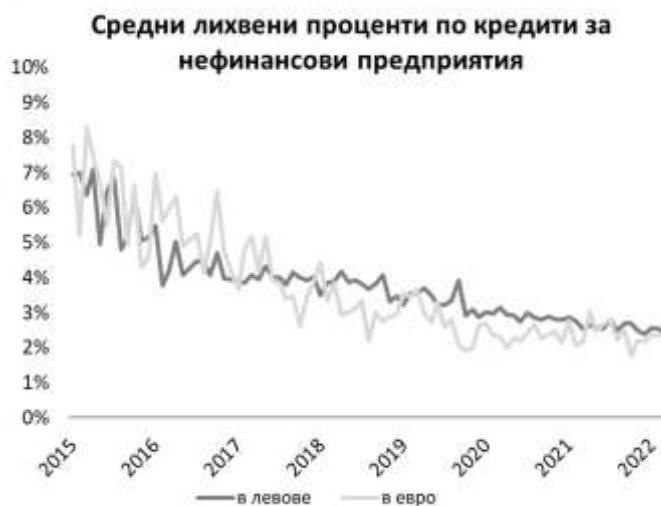
Източник: БНБ

Средният лихвен процент по потребителските кредити в левове към края на март 2022г. се понижава до 7,75%, спрямо 8,55% в края на 2021г. Средният лихвен процент по потребителските кредити в евро към края на март 2022г. нараства до 3,25%, в сравнение с 3,10% три месеца по-рано.

Към края на март 2022г. годишният процент на разходите (ГПР), който, освен лихвата, включва и всички такси и комисиони, свързани с кредита, се понижава до 2,83% от 2,86% за жилищните кредити в левове, а за тези в евро нараства до 3,43% от 3,16% тримесечие по-рано. Нивото на ГПР при потребителските кредити в левове спада до 8,20% от 9,04%, а по тези в евро статистиката на БНБ отчита покачване до 3,45% от 3,33% в края на предходното тримесечие.

Спрямо края на 2021г. средният лихвен процент по новоотпуснатите кредити за нефинансови предприятия в левове намалява до 2,38%, в сравнение с 2,39%, докато по евровите кредити е отчетено повишение до 2,38% от 2,17%. При фирмените кредити в долари средният лихвен процент се повишава до 2,62% от 2,07% три месеца по-рано.

Източник: БНБ

Отказ от права (Disclaimer)

Този документ е предназначен само за информационни цели. Изготвен е от направление „Банкова политика и анализи“ на Асоциацията на банките в България на базата на материали и данни, публикувани от Националния статистически институт (НСИ), Евростат, Българска народна банка (БНБ), Министерството на финансите (МФ), Европейската централна банка (ЕЦБ), Европейския банков орган (ЕБО), Европейската комисия (ЕК), Международния валутен фонд (МВФ), Световната банка (СБ), Европейската банкова федерация (ЕБФ), Европейската банка за възстановяване и развитие (ЕБВР) и Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР). Източник за снимките – pixabay.com.

Информацията в тази публикация е от общ характер. Тя не следва да се разглежда като препоръка за закупуване или продажба на финансови инструменти или ценни книжа и не е предложение или проспект по смисъла на Закона за публично предлагане на ценни книжа (ЗППЦК), Закона за пазарите на финансови инструменти (ЗПФИ) или друг относим нормативен акт, в т.ч. и чуждестранен.

Нито Асоциацията на банките в България, нито нейните членове носят отговорност за точността или пълнотата на тази информация.

Всички исторически стойности, статистически данни и графики са актуализирани до 16 май 2022г., включително, освен, ако не е посочено друго.

Представените гледни точки са тези, които преобладават към 16 май 2022г.